

Aytül Hadımlı, Mahide Demirelöz Akyüz, Nazan Tuna Oran
Ege University, İzmir-Turkey
aytul.pelik@ege.edu.tr; mahide.demireloz@ege.edu.tr;
nazan.oran@ege.edu.tr

DOI	http://dx.doi.org/10.12739/NWSA.2018.13.3.4B0018	
ORCID ID	0000-0003-4096-7964	0000-0002-2774-892X
	0000-0003-2103-6769	
CORRESPONDING AUTHOR	Mahide Demirelöz Akyüz	

GEBELERİN İNTERNETİ KULLANMA SIKLIKLARI VE NEDENLERİ

Öz

Bu çalışmanın amacı, gebelerin interneti kullanma sıklıklarını ve nedenlerini değerlendirmektir. Tanımlayıcı tipte olan bu çalışmada, örnek seçimi yapılmamış evrenin tamamına ulaşılacak hedeflenmiştir. Çalışmanın örneklemini, İzmir İli Bayraklı İlçesi'ne bağlı bir muhtarlığa kayıtlı 134 gebe oluşturmuştur. Kadınların %58.2'si bir hafta içinde 21 saat ve üzeri internet kullandığını belirtirken, %39.6'sı hem bilgisayar hem de cep telefonu ile internete bağlandığını belirtmiştir. Kadınlar gebelik düşünmeye başladıktan sonra; "bebeğin cinsiyeti, bebeğin anne karnındaki gelişimi, gebelikte cinsellik, gebelik oluşumu ve gebe kalmayı kolaylaştıran durumlar" anahtar kelimeleriyle internet taraması yapmışlardır. Kadınlar, yeterli bilgilerinin olmadığını düşünmeleri (%35.1) ve sağlık personeline ulaşmada güçlük çekme/bilgiye hızlı ulaşabilme (%29.9) nedeni ile internette araştırma yapma ihtiyacı duyduklarını belirtmişlerdir. Kadınların, gebelik süreci ile ilgili güvenilir internet kaynaklarına ilişkin bilgi sahibi olması; gebelik/doğum/lohusalık dönemlerinde anne/yenidoğan sağlık risklerinin azaltılabilmesi açısından önemlidir. Birinci basamak sağlık hizmet sunumunda, doğru/güvenilir bilgilerin aktarılmasında sağlık çalışanlarına özellikle de ebelere önemli sorumluluklar düşmekte olup etkili internet kullanımı ve buna yönelik danışmalık hizmetlerine ağırlık verilmesi gerekmektedir.

Anahtar Kelimeler: Gebelik, İnternet, Sağlık, Gebelik Süreci, Gebelikte Cinsellik

PREGNANT WOMEN' FREQUENCIES AND CAUSES OF USING THE INTERNET

ABSTRACT

The purpose of this study is to assess the frequency and causes of pregnant women using the internet. It is aimed to reach all of the universe in which no sample selection is made in the descriptive planning study. The study group consisted of 75 pregnant women registered to İzmir, Bayraklı District. The fact that 58.2% of the women stated that they use the internet over 21 hours in a week, 39.6% stated that they connected to the internet via both computer and mobile phone. After starting to think about pregnancy; They conducted internet searches with the keywords "baby's gender, baby's development in mother's womb, sexuality in pregnancy, pregnancy formation and situations that facilitate pregnancy". Women stated that they felt that they did not have enough information (35.1%) and that they needed to do research on the internet because of the difficulty in reaching healthcare personnel/fast access to information (29.9%). Women have knowledge of reliable internet resources related to pregnancy process; it is important to reduce maternal/newborn health risks during pregnancy/birth/puerperium periods. The transfer of accurate/reliable information in primary health care delivery services has important responsibilities for first level health care workers, especially for midwives, and effective internet usage and counseling services should be emphasized.

Keywords: Pregnancy, Internet, Health, Pregnancy Process, Sexuality in Pregnancy

How to Cite:

Hadımlı, A., Demirelöz Akyüz, M. ve Tuna Oran, N., (2018). Gebelerin İnterneti Kullanma Sıklıkları ve Nedenleri. **Life Sciences (NWSALS)**, 13(3):32-43, DOI: 10.12739/NWSA.2018.13.3.4B0018

1. GİRİŞ (INTRODUCTION)

Geçtiğimiz yıllarda teknoloji birçok alanda gelişmeler göstermiş ve internet giderek bilgi erişiminde en önemli iletişim kaynağı ve yaşamımızın bir parçası haline gelmiştir. Aynı zamanda internet, insanların gittikçe artan "üretilen bilgiyi saklama, paylaşma ve daha hızlı ve en verimli bilgiye ulaşma" istekleri sonrasında ortaya çıkmış bir teknolojidir. Son yıllarda internetteki hızlı gelişmeler sağlık alanını da etkilemiştir. Bireylere bilgiye hızlı ve kolay ulaşma olanağı sağlamıştır. İnternet üzerinden online sağlık hizmeti sunulması sağlık hizmetlerini hastaların evine kadar götürmüştür [1 ve 5]. Diğer yandan internette sağlık ile ilgili araştırma yapmada yaş, cinsiyet, gelir, eğitim düzeyi, sosyoekonomik durum gibi faktörler de önemli rol oynamaktadır [2, 4 ve 5]. Ülkemizdeki kadınların internet kullanma oranının, evde internet olanaklarının artmasına paralel olarak, arttığı belirtilmektedir [1 ve 3]. Sağlıkla ilgili araştırmalarda kadınların internet kullanma oranlarının yüksek olduğu belirtilmektedir [3 ve 10]. Son zamanlarda gebelikte bilgisayar ve internet kullanımının artmasıyla gebelik üzerindeki etkileri konusu üzerinde tartışılmaya başlanmıştır [11 ve 12].

2. ÇALIŞMANIN ÖNEMİ (RESEARCH SIGNIFICANCE)

Annenin sağlığı, doğrudan kendisi için önemli olduğu kadar doğacak çocukların sağlığı açısından da önemlidir. Sağlıklı gebelik ve doğum süreci geçirmekle sağlıklı nesiller yetiştirilir. Gebeliğin sağlıklı olabilmesi için tüm gebelik boyunca annenin düzenli aralıklarla gerekli muayenelerini takip etmesi ve sağlık çalışanlarından bilgi/danışmanlık alması önemlidir [13 ve 15]. Normal gebelik seyrinin ve olası gebelik komplikasyonlarının bilinmesi, doğru beslenme ve dinlenme alışkanlıklarının kazanılması yanı sıra bilgi alınacak kaynağın doğru seçilmesi gibi faktörler de gebelik sürecinin kalitesini etkilemektedir [14 ve 16]. Gebe kadınların daha çok bir sağlık personelinden bilgi/danışmanlık ve bakım almayı tercih ettiğini gösteren birçok çalışma bulunmaktadır [2, 7, 13, 14, 16 ve 17]. Ancak son yıllarda özellikle mobil telefon ve bilgisayarlar aracılığıyla internete erişimin kolaylaşması ile birlikte insanlar sağlıkla ilgili sorunlarına internet ortamında yanıt aramaya başlamışlardır. Bu noktadaki sorun internet ortamındaki bilgilerin ne kadar doğru olduğudur. Sağlık çalışanları için gebelerin elektronik ortamda eriştikleri bilgilerin güvenilir ve kaliteli olup olmadığına karar vermek gittikçe zor bir hal almaktadır [2, 7, 12 ve 17]. İnternette sağlık arayışına başvuranların çoğunlukla araştırma motorlarından araştırma yapmakta ve koruyucu sağlık için çok az sorgulama yapmaktadır [3, 4, 8, 9, 10 ve 18]. Gebelik ve postpartum süreçte, ebelerin öncelikle koruyucu sağlık hizmetlerinden sorumlu oldukları düşünüldüğünde hem doğru kaynakların kullanımında yol gösterici olmaları hem de bu hizmetler bağlamında bakım ve danışmanlık vermelerinin önemi bir kez daha ortaya çıkmaktadır. Yapılan araştırma sonuçlarından yola çıkarak bu çalışmada; gebelerin interneti kullanma sıklıklarının ve nedenlerini değerlendirmek amaçlanmıştır. Ayrıca, gebe kadınların gebeliği hakkında bilgilerini ne şekilde ve nerelerden temin ettiği, internetten öğrenilen bilgilerin güvenilirliğini nasıl algıladıkları sorgulanmıştır.

3. ANALİTİK ÇALIŞMA (ANALYTICAL STUDY)

Bu araştırma, tanımlayıcı bir çalışmadır.

3.1. Kullanılan Gereçler (Used Scales)

Verilerin toplanmasında literatür çalışmalarından yararlanılarak araştırmacılar tarafından geliştirilen ve çoktan seçmeli sorulardan oluşan bir soru formu kullanılmıştır. Soru formunda, kadınların sosyo-demografik özelliklerine, obstetrik öykülerine, internet kullanımına ve gebelik döneminde internet kullanımlarına ilişkin toplam 38 soru yer almaktadır.

3.2. Araştırmanın Örnekleme (The Study of Sampling)

Araştırmanın evrenini İzmir İli Bayraklı İlçesi muhtarlıklarından birine kayıtlı tüm gebeler oluşturmuştur. Araştırmada örneklem seçimine gidilmeyerek tüm evrene ulaşılması hedeflenmiştir. Muhtarlığa kayıtlı olmak, gebe olmak ve araştırmaya katılmaya gönüllü olmak, çalışmanın dahil edilme kriterlerini oluşturmaktadır. Bu kriterlere uyan kadınlara ev ziyareti yapılmış ve yüz yüze görüşme tekniği kullanılarak soru formu uygulanmıştır. Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK)'nin 2014 yılı verileri [19] ve kaba doğum hızlarından yola çıkılarak çalışmanın yapılacağı bölgedeki kaba doğum hızı tahmini olarak hesaplanmış örnek büyüklüğü 45 gebe olarak belirlenmiştir. Araştırmanın evreni aynı zamanda örnekleme oluşturmuştur. Bu oranların doğruluğunun, mahalle muhtarlıklarına ait listelerle kıyaslandığında da uyumlu olduğu gözlenmiştir. Ancak, araştırma sürecinde muhtarlık kayıtlarında yer almayan (muhtarlığa kaydını yaptırmayan) ancak ev ziyaretleri sırasında tespit edilen, 89 gebe kadına da ulaşılarak toplamda 134 gebe kadına soru formu uygulanmıştır.

3.3. Verilerin Analizi ve Değerlendirilmesi (Analysis and Evaluation of Data)

Araştırmadan elde edilen veriler Statistical Package for the Social Sciences (SPSS) for Windows 16.0 istatistik programı ile çözümlenmiştir. Ölçüm değerleri ortalama \pm standart hata (en küçük-en büyük değer), sınıfsal veriler ise sayı-yüzde tabloları ile sunulmuştur. Gebe kadınlara ait sosyo-demografik özellikler, tanıtıcı bilgiler ve kadınların gebelik döneminde internet kullanımlarına ilişkin bilgilerin değerlendirilmesinde sayı-yüzde dağılımları yapılmıştır.

3.4. Araştırma Etiği (Research Ethics)

Araştırmanın etik izni Ege Üniversitesi Girişimsel (İnvaziv) Olmayan Klinik Araştırmalar Etik Kurulu'ndan (Sayı:1063/457, 31.07.2015) alınmıştır. Araştırmaya katılan gebelere çalışmanın amacı açıklanarak gebelikte güvenilir internet kullanımının önemi hakkında bilgi verilmiş ve sadece gönüllü olan gebeler araştırmaya dahil edilerek sözlü ve yazılı onamları alınmıştır.

4. BULGULAR ve TARTIŞMA (FINDINGS AND DISCUSSION)

Bu bölümde gebelerin, sosyo-demografi ve obstetrik özellikleri ile gebelikte internet kullanımı ile bazı değişkenler arasındaki ilişkiyi gösteren bulgulara yer verilmiştir.

Yaş ortalamaları 24.6 ± 4.9 ve ortanca yaş 24.0'tür (Min:17 Max:38). Gebelerin sosyo-demografik özelliklerinin dağılımı Tablo 1'de verilmiştir. Gebelerin yaklaşık 5/4'ü, 30 yaş altında yer almaktadır. Yaklaşık on gebeden biri ve eşlerin ise yaklaşık %79.8'i lise ve üzeri eğitim seviyesindedir. Gebelerin %76.9'u haneye giren gelir miktarını giderden az olarak belirtmektedir. Gebelerin çoğunluğunun (%94.8) sosyal güvencesi mevcuttur (Tablo 1).

Tablo 1. Gebelerin sosyo-demografik özelliklerinin dağılımı
(Table 1. Distribution of socio-demographic characteristics of pregnant women')

Açıklama	Sayı (n)	Yüzde (%)
Yaş Grubu		
20 yaş altı	23	17.1
20-24 yaş	41	30.6
25-29 yaş	38	28.4
30-34 yaş	21	15.7
35 yaş üzeri	11	8.2
Medeni Durum		
Resmî Nikah	61	45.5
Resmî Nikah-İmam Nikahı	73	54.5
Çalışma Durumu		
Çalışıyor	90	67.2
Çalışmıyor	40	32.8
Öğrenim Durumu		
Ortaokul mezunu	10	7.4
Lise mezunu	36	26.9
Üniversite ve üzeri	88	65.7
Eş Öğrenim Durumu		
Ortaokul mezunu	27	20.2
Lise mezunu	93	69.4
Üniversite ve üzeri	14	10.4
Gelir Durumu		
Gelir Giderden Az	103	76.9
Gelir Gidere Denk	31	23.1
Sosyal Güvence Durumu		
Var	127	94.8
Yok	7	5.2
Toplam	134	100.0

Tablo 2. Gebelerin obstetrik özellikleri
(Tablo 2. Obstetric characteristic of pregnant)

Açıklama	Sayı (n)	Yüzde (%)
Gebelik Sayısı		
1	32	23.9
2	57	42.5
3	25	18.7
4	15	11.2
5	5	3.7
Doğum Sayısı		
0	53	39.5
1	51	38.1
2	23	17.2
3	7	5.2
Gebelik Haftası		
0-13 Hafta (1.Trimestr)	21	15.7
14-27 Hafta (2.Trimestr)	88	65.7
28-40 Hafta (3.Trimestr)	25	18.6
Gebelik Takibi Yapan Sağlık Personeli		
Aile Sağlığı Merkezi-Devlet Hastanesi	54	40.4
Özel Muayehane/Aile Sağlığı Merkezi	35	26.1
Özel Muayehane/ Özel Hastane	27	20.1
Aile Sağlığı Merkezi	18	13.4
Mevcut Gebelikte Sorun Yaşama Durumu		
Hayır	92	68.7
Evet*	42	31.3
Toplam	134	100.0
Sorun Türü* (n=42)		
Bulantı-Kusma	19	14.2
Tansiyon	12	9.0
Diabet	6	4.5
Vajinal Kanama	5	3.7

Araştırmaya katılan gebelerin ortalama gebelik sayısı 2.28±1.06. Ortanca değeri 2.00'dir (min:1; maks:5). Gebelerin ortalama yaşayan çocuk sayısı 0.88±0.87, ortanca değeri 1.00'dir (min:0. maks:3). Gebelerin obstetrik özellikleri Tablo 2'de verilmiştir. Gebelerin %76.1'i iki ve üzeri gebelik geçirmiştir. Gebelerin çoğunluğu (%65.7) ikinci trimesterde yer almakta ve %40.4'ü gebelik takiplerinde Aile Sağlığı Merkezi-Devlet Hastanesi'ni tercih etmektedirler. Mevcut gebeliğinde sorun yaşayanların oranı %31.3 olmakla beraber yaşadıkları sorunların başında en sık olarak "bulantı-kusma" (%14.2) yer almaktadır.

Tablo 3. Gebelerin internet kullanımına ilişkin genel özellikler
(Table 3. General characteristics of internet usage of pregnant)

Açıklama	Sayı (n)	Yüzde (%)
İnternet Kullanım Durumu		
1-5 Yıl	2	1.5
6-10 Yıl	132	98.5
1 Hafta İçinde İnternette Vakit Geçirme Süresi		
11-15 Saat	28	20.9
16-20 Saat	28	20.9
21 Saat ve üzeri	78	58.2
İnternete Bağlanma Yolu		
Cep Telefonu/ Bilgisayar	53	39.6
Cep Telefonu	52	38.8
Cep Telefonu/ Bilgisayar/Tablet	24	17.9
Bilgisayar	5	3.7
İnterneti Kullanma Amacı		
Sosyal Ağ/Alışveriş/Bilgi Edinme	102	76.1
İletişim/Sosyal Ağ/Alışveriş/Bilgi Edinme	20	14.9
Bilgi Edinme/Araştırma	8	6.0
İletişim/Sosyal Ağ/Alışveriş	4	3.0
İnternet Kullanırken Yaşanılan En Önemli Zorluk		
İnternet erişiminin yavaş olması/Bilgisayar kullanmanın zorlu	114	85.1
İnternet erişiminin yavaş olması/Bilgisayar ve İnternet kullanmanın karışık olması	20	14.9
Toplam	134	100

Yapılan bu çalışmada, gebelerin çoğunluğu beş yıldan uzun süredir ve %58.2'si bir hafta içinde 21 saat ve üzeri internet kullandığı belirlenmiştir. Gebelerin %39.6'sı hem bilgisayar hem de cep telefonu ile internete bağlanmaktadır ve %76.1'i "sosyal ağ/alışveriş/bilgi edinme" amacıyla interneti kullanmaktadır. Gebelerin %85.1'i internet erişimi ve bilgisayar kullanımında zorluk yaşadığını belirtmiştir (Tablo 3). Dünyada sosyal medya kullanımının giderek artması ile birlikte bu ortamların sağlık alanında hem gebeler hem de sağlık çalışanları açısından; sağlıkla ilgili bilgiyi aramak, sağlığın geliştirilmesi gibi değişik alanlarda kullanımı da giderek artmaktadır [2, 18, 20, 22 ve 23]. Benzer şekilde Türkiye'de de bilgisayar teknolojileri ve internet kullanma oranları sürekli artmaktadır. Hanehalkı Bilişim Teknolojileri Kullanım Araştırması verilerine göre (2016) hanelerin %76.3'ü evden internete erişebilmektedir [6]. Aynı araştırmaya göre erkeklerin; bilgisayar kullanım oranı %64.1 internet kullanım oranı %70.5 iken kadınların; bilgisayar kullanım oranı %45.9, internet kullanım oranı ise %51.9 olarak saptanmıştır [6]. Urrutia ve arkadaşlarının çalışmasında (2015); gebelerin %89'unun bilgisayar, %88'inin ise akıllı cep telefonları aracılığıyla internete eriştikleri saptanmıştır [24]. Bu durum, gebelikte ilgili doğru ve güvenilir bilgilere ulaşılabilirliği arttırmak amacıyla akıllı telefonlar/tablet bilgisayarlar aracılığıyla ulaşılabilir eğitim programlarının tasarlanması gerekliliğini ortaya koymaktadır.

Tablo 4. Gebelerin gebelikten önce internet kullanımına ilişkin özellikleri
(Table 4. Characteristics of pregnant women using internet before pregnancy)

	Sayı (n)	Yüzde (%)
Gebelikten Önce İnternet Kullanma Sıklığı		
Nadiren kullanıyordum	5	3.7
Sıklıkla kullanıyordum	129	96.3
İnternette Arama Yaparken Kullandığınız Arama Motoru		
Google	131	97.8
Yahoo	3	2.2
Gebelik Öncesinde Arama Yaptığınız Sağlık Konusu		
Genel Sağlık	51	38.1
Tahlil Sonuçları	48	35.8
Beslenme	22	16.4
Zayıflama	13	9.7
Gebelik Öncesi İnternette Arama Yaparken Kullandığınız Anahtar Kelimeler		
Bebeğin cinsiyeti/Bebeğin anne karnındaki gelişimi	54	40.3
Bebeğin cinsiyeti/ Gebelikte cinsellik	48	35.8
Gebelik nasıl oluşur	19	14.2
Gebe kalmak için yapılması gerekenler	13	9.7
İnternette Araştırılan Bilgilerin Doğruluğuna İnanma Durumu		
Bazen İnanıyorum	14	10.4
Sıklıkla inanırım	101	75.4
Her Zaman inanırım	19	14.2
İnternetteki Bilgilerin Doğruluğunu Sağlık Personeline Danışma		
Evet	17	12.7
Hayır	117	87.3
Sağlık Personeline Danışmama Nedeni (n=117)		
Konuşma fırsatımız olmuyor	81	69,2
Genelde birkaç yere bakıyorum hep aynı şeyler yazıyor	36	20.8
Gebeliğe İlişkin Blogları Kullanma Durumu		
Evet*	41	30.6
Hayır	93	69.4
En Çok Hangi Bloğu Kullanıyorsunuz* (n=41)		
Kadınlar kulübü, gebeyim, blogcu anne	27	65.9
Kadınlar kulübü, gebeyim, annelik heyecanı, anne lütfen	14	34.1
Bloglardaki Paylaşımlara İnanma Durumu		
Evet*	41	30.6
Hayır	93	69.4
Bloglardaki Paylaşımlara İnanma Nedeni*		
Herkes Başına Geleni Anlatıyor	21	51.2
Bazen Abartılıyor Ama İnanıyorum	10	24.4
Genelde Sorunlarıma Çözüm Buluyorum	10	24.4
Toplam	134	100.0

Tablo 5. Gebelerin gebeliklerinde internet kullanımına ilişkin özellikleri
(Table 5. Characteristics of pregnant women using internet during pregnancy)

Gebelik Tespitinden Sonra İnternet Kullanım Durumu	Sayı (n)	Yüzde (%)
Nadiren kullanıyorum	23	17.2
Sıklıkla kullanıyorum	12	9.0
Zamanımın büyük bir bölümünü internette geçiriyorum	99	73.8
Gebelikte İnternet Taramasında En Çok Hangi Anahtar Kelimeyi Kullanıyorsunuz		
Gebelikte Testler	40	29.9
Gebelik ve cinsellik	32	23.9
Doğum Ağrısı/Ağrısız Doğum	22	16.0
Gebelikte Riskli Durumlar	20	14.9
Gebelikte Beslenme	11	8.3
Normal doğum ve sezaryen doğum	8	6.0
Gebeliğiniz Boyunca Hangi Konuda Araştırma Yapma İhtiyacı Duydunuz		
Bebeğin Anne Karnındaki Gelişim Süreci/Gebelikte Tehlike Belirtileri	40	29.9
Doğum Yöntemleri/Doğumun başlama belirtileri	31	23.1
Gebelik testleri	22	16.4
Gebelikte ilaç kullanımı/Gebelikte beslenme	13	9.7
Bebeğin cinsiyeti	12	8.9
Gebelikte Kanama	9	6.7
Gebelikte Cinsellik	7	5.3
Neden Bu Konuda Araştırma İhtiyacı Duydunuz		
Bu konularda yeterli bilgin olmaması/İstediğim bilgiye hemen ulaşabilme	47	35.1
İstediğim bilgiye hemen ulaşabiliyorum/Sağlık personeline ulaşmada güçlük çekiyorum.	40	29.9
Bu konularda yeterli bilgin olmadığını düşünüyorum	33	24.6
Başkalarına sormaktan çekiniyorum.	14	10.4
Toplam	134	100.0

Tablo 4 ve 5’de gebelerin gebelikten önce ve gebelikleri sırasında interneti kullanma özellikleri verilmiştir.

Bu çalışmada gebelerin %96.3’ü gebelikten önce sıklıkla internet kullandığını belirtirken, %73.9’u ise gebe kaldıktan sonra “zamanımın büyük bölümünü internette geçirdiğini” belirtmiştir (Tablo 4). Kadınların gebelikleri boyunca en çok kullandıkları arama motoru %97.8 oranıyla “Google” olarak ifade edilmiştir. Kadınların gebelik öncesinde arama yaptıkları konular sıklık sırasıyla; genel sağlık, tahlil sonuçları, beslenme, zayıflamadır. Kadınlar gebelik düşünmeye başladıktan sonra en sık bebeğin anne karnındaki gelişimi, gebelikte tehlike belirtileri, doğum yöntemleri, gebelikte yapılan testler ile ilgili tarama yapmışlardır. Aramalar sırasında en sık kullandıkları anahtar kelime %29.9 oranıyla “gebelikte testler”, olarak belirtilmiştir. Çalışma grubundaki kadınların %75.4’ü sıklıkla araştırdıkları bu bilgilerin doğruluğuna inandıklarını, %87.3’ü de bu durumu sağlık personeliyle paylaşmadığını belirtmiştir. Her beş kadından üçü “konuşma fırsatı olmadığı” için sağlık personeliyle paylaşmadığını ifade etmiştir. Çalışmadaki gebelerin %30.6’sı gebeliğe ilişkin blogları kullandığını belirtirken, %69.4’ü bloglardaki paylaşımlara inanmadıklarını ifade etmiş, inananların ise %15.7’si “herkes başına gelen durumu anlattığı için” inandırıcı buluyorum şeklinde belirtmiştir (Tablo 4). Çalışmadaki kadınların, araştırma yapma ihtiyacı duyma nedenleri değerlendirildiğinde; sıklıkla yeterli

bilgilerinin olmadığını düşünmeleri (%35.1) ve sağlık personeline ulaşmada güçlük çektikleri için istedikleri bilgilere hemen ulaşabilmeleri (%29.9) olarak belirtilmiş olup sıklıkla (%29.9) "bebeğin anne karnındaki gelişim süreci/gebelikte tehlike belirtileri" konularında araştırma yapma ihtiyacı duydukları belirtilmiştir (Tablo 5). Bu sonuçlar literatür çalışmalarıyla da benzerlik göstermektedir [15, 16, 17, 25, 26 ve 27].

Günümüzde gebe kadınların büyük bir çoğunluğu sağlık uzmanları gibi sınırsız sağlık bilgisine ulaşmakta ve gebelik süreci boyunca bilgi edinmek için internetten çok fazla faydalanmaktadır [28 ve 29] Gebeler üzerinde yapılan bir çalışmada; bilgisayarlar, cep telefonları, internet/web tarayıcıları, e-posta ve Facebook da dâhil olmak üzere çeşitli internet teknolojilerinin kullanımı yoluyla internete geniş erişim sağladıkları belirtilmektedir [24]. Türkiye İstatistik Kurumu tarafından gerçekleştirilen bir çalışmada(2016) hanelerin %96.9'unda cep telefonu veya akıllı telefon bulunduğu saptanmıştır [6]. Son birkaç yılda akıllı telefon kullanımının artmasıyla birlikte akıllı telefon aracılığıyla internete erişim artmış ve mobil sağlık danışması popülarite kazanmış durumundadır. Akıllı telefon kullanıcıları kişisel bilgisayar kullanıcılarına göre daha fazla sağlık ile ilgili araştırmalar yapmışlardır. Akıllı telefonlardan yapılan sağlık sorgulamaları kişisel bilgisayardan yapılanlara oranla daha fazla orana sahiptir [27]. Uzun süreler bilgisayar ya da telefon gibi cihazlar ile hareket etmeksizin internete bağlanmak da immobilizasyon etkisi nedeniyle sağlık açısından sorgulanması gereken diğer bir konudur. Kiarie'nın ergen gebeler ile yaptığı çalışmada (2016), gebelerin %33.3'ünün günde 4-6 saat, %21.2'sinin ise yaklaşık 7-9 saatini internette geçirdiği belirtilmektedir [29]. Türkiye'de internet kullanıcıları da ayda yaklaşık 33 saati online olarak internette geçirmektedir. Bu oran Avrupa'nın en yüksek oranıdır [6]. Lagan ve arkadaşlarının (2010), gebelikte internet kullanımı ile ilgili çalışmasında gebeler bu çalışmayla benzer şekilde en sık gebelik komplikasyonları, doğum eylemi, genel gebelik rahatsızlıkları ve semptomları ile ilgili tarama yaptıkları ve bu taramayı en çok "Google" arama motoru ile yaptıkları saptanmıştır [17]. Gebelikte sıklıkla ihtiyaç duyulan bilgi ve danışmanlık konularının incelendiği araştırmalara bakıldığında sonuçların genellikle bu çalışmayla benzer olduğu görülmektedir. Tunca'nın çalışmasında (2014); gebelerin %92.9'u bebeklerinin gelişimi, %26'sı cinsiyeti hakkında soru sorduğunu belirtilmiştir [18]; başka bir çalışmada da gebelerin %93'ünün gebelik hakkında, %36'sının doğum, %26'sının bebek bakımı ve %14'ünün lohusalık dönemi hakkında bilgi ihtiyacı hissettiğini bildirmiştir [30]. İsveç'te 11 farklı doğum kliniğinde yapılan bir çalışmada ise gebelerin %84'ü gebelik sırasında bebeğin gelişimi ve doğum hakkında merak ettikleri bilgileri internetten öğrendikleri ifade edilmiştir [31].

Sağlık alanında internet ve sosyal medya kullanımının sadece sağlıkla ilgili bilginin paylaşımı açısından değil; gebelerin birbirleriyle, hastanelerle ve sağlık çalışanları ile aralarındaki iletişimi kolaylaştıran etkin bir iletişim aracı olarak da işlevi de bulunmaktadır [20, 21 ve 26]. Urrutia ve arkadaşlarının (2015) gebelerle yaptığı çalışmada da yapılan çalışma ile benzer şekilde gebelerin sağlık personeli ile konuşmak yerine sağlıkla ilgili sorunlarına yanıt aramak ve gerekli bilgilere erişmek için sıklıkla interneti kullandıkları bildirilmiştir [24]. Türkiye'de Klinik Kalite ve İlaç Güvenliği Departmanı'nca 2011 yılında yapılan internet ve sosyal medyanın hastalar ve doktorları tarafından hangi oranda ve düzeyde kullanıldığını saptamayı amaçlayan bir araştırmada Türk

hastaların sağlıkla ilgili konularda interneti kullanma amaçları; hastalıklar (%42) ve ilaç etkinliği (%40) hakkında bilgi almak, sosyal medyada sağlıkla ilgili tedavi yolları, ilaçlar ve yan etkileri konusunda tavsiyelerde bulunmak (%32) ve öneriler almak (%40) olarak ifade edilmiştir [32]. Yine 2011 yılında 12 ilde yapılan Sağlık Araştırması Sonuçları'na göre de; Türkiye'de hastaların sağlık konusunda bilgi almak için web sitelerini kullanma oranı %21, sosyal ağlara başvurma oranı %3, bloglar ve sohbet platformlarını kullanma oranı ise %2'dir [27]. Yapılan başka bir çalışmada da sadece çalışan kadınların küçük bir oranı (%22) internette araştırma yapmadan önce başka kaynakları da kullanmayı tercih ettikleri belirtilmiştir [33].

İnternet bilgilerin doğru, güvenilir ve kullanılabilir olması gebe sağlığı açısından büyük önem taşımaktadır. Kitle iletişim araçlarında sağlık bilgilerine yönelik çalışmalar, bu ortamlarda yer alan sağlık mesajlarının genellikle doğru olmayan, yanlış aktarılan veya uygun olmayan rol modellerden oluştuğu da ortaya koymaktadır [27]. Günümüzde internet, yazılı-görsel ve dijital medyada yer alan popüler içeriklerin sağlıkla ilgili birçok bilgiye yer vermesi ile birlikte ilaçlar ve tedavi yöntemleri ile ilgili bilgi sahibi olmak isteyen insanlara ve bilgi paylaşımı, etkileşim açısından da sağlık uzmanları, doktorlar ve araştırmacılara önemli fırsatlar sunmaktadır [20, 25 ve 26]. İnternete erişimin kolaylaşması ile, internet gebeler için de bilginin temel kaynağı durumunda olmuştur. İnternetin gebelikteki karar sürecine belirgin bir etkisi olduğu yapılan bu çalışmayla da ortaya konulmuştur.

5. SONUÇ VE ÖNERİLER (CONCLUSION AND RECOMMENDATIONS)

Sonuç olarak; online sağlık hizmetine ihtiyaç duyan ve belirli kitleleri hedef alan (gebeler, lohusalar, gençler, kronik hastalığı olanlar) ve onlara daha uygun hale getirilmiş kişiselleştirilmiş ve güçlendirilmiş sağlık bilgilerinin yer aldığı online bilgi kaynakları ile gebelerin daha güvenli ve daha sağlıklı kararlar vermesini sağlayacak bilgilere ulaşması sağlanabilir. Böylece internet ve diğer sosyal medya iletişim araçları sayesinde birçok gebenin sağlıkla ilgili konularda güvenilir bilgi paylaşımı sağlanmış olabilecektir.

Kadınların, gebelik süreci ile ilgili bilgi sahibi olması, gebelik/doğum/lohusalık dönemlerinde anne/yenidoğan sağlık risklerinin azaltılabilmesi açısından önemlidir. Birinci basamak sağlık hizmet sunumunda doğru/güvenilir bilgilerin aktarılmasında, birinci basamak sağlık çalışanlarına özellikle de ebelere önemli sorumluluklar düşmekte olup etkili internet kullanımı ve buna yönelik danışmanlık hizmetlerine ağırlık verilmesi gerekmektedir. Bu sonuçlar doğrultusunda, çağdaş teknolojileri kullanarak bilgisayarlar veya cep telefonları aracılığıyla kadınların ihtiyaç ve tercihlerini karşılayacak şekilde sağlıkla ilgili doğru ve güvenilir bilgilere erişilebilirliğin artırılmasına yönelik program ve uygulamaların geliştirilmesi önerilebilir.

TEŞEKKÜR (ACKNOWLEDGMENTS)

- Verilerin toplama sürecinde verdikleri destekler nedeni ile İzmir İli Bayraklı İlçesi, Muhtarlık yetkililerine ve çalışmaya katılım sağlayan gebelere teşekkür ederiz.
- Araştırmanın özeti 05-08 Eylül 2017 tarihlerinde Gürcistan-Tiflis'te yapılan 2. International Sciences Symposium 2017'de sözlü bildiri olarak kabul edilmiştir.

KAYNAKLAR (REFERENCES)

1. Aydın, E., Karabacak, E. ve Aydın, Ç., (2013). İnternet ve Sağlık Hizmeti, Türkiye Klinikleri J Fam Med-Special Topics, Cilt:4, Sayı:3, ss:133-6.
2. Şener, E. ve Samur, M., (2013). Sağlığı Geliştirici Bir Unsur Olarak Sosyal Medya: Facebookta Sağlık, Gümüşhane Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi/Gümüşhane University Journal Of Health Sciences, Cilt:2, Sayı:4, ss: 508-523.
<http://dergipark.gov.tr/download/issue-file/813>, (Erişim tarihi: 10.08.2017).
3. Mestçi, A., (2007). XII 'Türkiye'de İnternet' Konferansı 8-10 Kasım 2007 Ankara Beykent Üniversitesi Yönetim Bilişim Sistemleri Bölümü. Erişim linki: <http://inet-tr.org.tr/inetconf12/bildiri/24.pdf>, (Erişim tarihi: 10.08.2017).
4. Aytek, E., (1998). Türkiye'de Üniversitelerde İnternetin Akademik Amaçlı Kullanımı. Ankara Üniversitesi, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Ankara.
5. Dickerson, S.S., Reinhart, A., Feeley, TH., et al., (2004). Patient Internet Use for Health Information at Three Urban Primary Care Clinics. J Am Med Inform Assoc, Volume:11, Number:6, pp:499-504. Doi:10.1197/Jamia.M1460
6. Hanehalkı Bilişim Teknolojileri Kullanım Araştırması Sonuçları, (2016). Erişim linki: <http://www.tuik.gov.tr/PreHaberBultenleri.do?id=21779> (Erişim Tarihi: 10.08.2017).
7. Akman, V., Ayışığı, B. Sevdik., (2003). İnternet'in Türk Kadınının Hayatındaki Yeri. Karizma., Ocak-Mart, Sayı:13, ss: 92-107.
8. Uçak, N.Ö. ve Al, U., (2000). İnternet'te Bilgi Arama Davranışları. Türk Kütüphaneciliği, Cilt:14, Sayı:3, ss:317-331.
9. Grimes, H.A., Forster, D.A., Newton, M.S., (2014). Sources Of Information Used By Women During Pregnancy To Meet Their Information Needs. Midwifery, Volume:30, Number:1, pp: e26-e33. Doi: <https://doi.org/10.1016/j.midw.2013.10.007>
10. Kurulgan, M. ve Argan, M., (2007). Anadolu Üniversitesi Öğrencilerinin İnternet Üzerinden Bilgi Arama Davranışları, Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, Cilt 9, Sayı 1, Erişim Linki: <http://dergipark.ulakbim.gov.tr/ataunisobil/article/download/102000410/1020000403>, (Erişim Tarihi:16.07.2017).
11. Bilir, N., (2002). Çalışma Hayatı ve Üreme Sağlığı, Sürekli Tıp Eğitim Dergisi (STED), Cilt: 11, Sayı:3, ss:86.
12. Akış, N., Pala, K., Aydın, N., Sarı, H. ve Aytekin, N.T., (2004). Bursa Nilüfer Halk Sağlığı Eğitim ve Araştırma Bölgesi'ndeki Gebelerde Risk Etmenlerinin Saptanması ve Doğum Öncesi Bakım Hizmetlerinin Değerlendirilmesi, Sağlık ve Toplum Dergisi, Cilt:14, Sayı:3, ss:66-72.
https://www.ejmanager.com/mnstemps/1/khb_007_06-491.pdf, (Erişim Tarihi:13.07.2017).
13. Sayakhot, P. and Carolan-Olah, M., (2016). Internet Use by Pregnant Women Seeking Pregnancy-Related Information: A Systematic Review. BMC Pregnancy Childbirth, Volume:16, pp:65. Doi:10.1186/s12884-016-0856-5
14. Lagan, B.M., Sinclair, M., and Kernohan, WG., (2014). Google and Women's Health-Related Issues: What Does the Search Engine Data Reveal? (Mazin Baazeem, MD 1 and Haim Abenhaim, MD) Internet Use in Pregnancy Informs Women's Decision Making: A Web-Based Survey. Online J Public Health Inform, Volume:6 Number:2, pp:e187. Published online 2014 Oct 16. doi:10.5210/ojphi.v6i2.5470.

15. Gao, L., Larsson, M., and Luo, S-Y., (2013). Internet Use By Chinese Women Seeking Pregnancy-Related Information. *Midwifery* 29: 730-735. Doi: <https://doi.org/10.1016/j.midw.2012.07.003>
16. Bert, F., Gualano, MR., Brusaferrro, S., De Vito, E., et al., (2013). Pregnancy E-Health: A Multicenter Italian Cross-Sectional Study on Internet Use and Decision-Making Among Pregnant Women. *J Epidemiol Community Health*, Volume: 67, pp:1013-1018. <http://dx.doi.org/10.1136/jech-2013-202584>
17. Lagan, S.B.M., Sinclair, M., and Kernohan, W.G., (2010). Internet Use in Pregnancy Informs Women's Decision Making: A Web-Based Survey. *Birth*, Volume:37, pp:106-115.,Doi: 10.1111/j.1523-536X.2010.00390.x.
18. Tunca, C.N., (2014). Gebelerin Bazı Riskli Davranışlarının İzlenmesi. Hacettepe Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi. Ankara.
19. Türkiye İstatistik Kurumu Nüfus Verileri, (2013). Erişim Linki: <http://www.tuik.gov.tr>. (Erişim Tarihi: 24.01.2016).
20. Mendi, B., (2015). Sağlık İletişiminde Sosyal Medyanın Kullanımı: Dünyadaki ve Türkiye'deki Uygulamalar. *Öneri Dergisi*, Cilt:11, Sayı:44, ss:275-290. <http://eds.a.ebscohost.com/eds/pdfviewer/pdfviewer?vid=0&sid=ce9470fd-2bc1-4c10-80f4-3b72fb60316f%40sessionmgr4009.>, (Erişim Tarihi: 10.08.2017).
21. Sütçü, C.S. ve Tosyalı, H., (2016). Sağlık İletişiminde Sosyal Medya Kullanımının Bireyler Üzerindeki Etkileri, Maltepe Üniversitesi İletişim Fakültesi Dergisi, Cilt:3, Sayı:2,ss:3-22. <http://dergipark.gov.tr/download/issue-full-file/29371>, (Erişim Tarihi: 24.01.2016).
22. Carillo-Larco, R.M., (2012). Social Networks and Public Health: Use of Twitter by Ministries of Health Public Health, Volume:57, pp:55-756. DOI 10.1007/s00038-012-03874.
23. Parrott, R., (2004). Emphasizing "Communication" in Health Communication, *Journal of Communication*; Volume:54, Number:4, pp:751-787. <https://doi.org/10.1111/j.1460-2466.2004.tb02653.x>, (Erişim Tarihi: 24.01.2016).
24. Urrutia, R.P., Berge A.A., Ivins, A., Beckham, A., Thorp, J., and Nicholson, K.W., (2015). Internet Use and Access Among Pregnant Women Via Computer and Mobile Phone: Implications for Delivery of Perinatal Care, *JMIR Mhealth Uhealth*, Volume:3, Number:1, pp:e25., Doi:10.2196/mhealth.3347.
25. Kayabalı, K., (2011). İnternet ve Sosyal Medya Evreninde Sağlık, İKU Dergisi, Sayı:25; ss:15-20., http://www.iku-dergisi.com/IKU/images/stories/dergi_pdf/25/internet-sosyal-medya-saglik.pdf, (Erişim tarihi: 19.07.2017).
26. Tengilimoğlu, E., Parıltı, N. ve Yar, C.E., (2015). Hastane ve Hekim Seçiminde Sosyal Medyanın Kullanım Düzeyi: Ankara İli Örneği. *Gazi Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, Cilt:17, Sayı:2,ss:76-96. http://www.sosyalarastirmalar.com/cilt9/sayi47_pdf/6iksisat_kamu_isletme/fener_esra.pdf, (Erişim tarihi: 19.07.2017).
27. Çobaner, A.A. ve Köksoy, S., (2014). Sağlık Alanında Sosyal Medyanın Kullanımı: Twitter'da Sağlık Mesajları. *Akademik Bilişim'14 - XVI. Akademik Bilişim Konferansı Bildirileri* 5 - 7 Şubat 2014 Mersin Üniversitesi., http://ab.org.tr/ab14/kitap/cobaner_koksoy_ab14.pdf, (Erişim tarihi: 19.07.2017).

28. Hanehalkı Bilişim Teknolojileri Kullanım Araştırması Sonuçları, 2013. Erişim linki: http://www.tuik.gov.tr/PreTablo.do?alt_id=1028, (Erişim Tarihi: 10.08.2017).
29. Kiarie, K.A. and Mugambi, M.M., (2016). Social Media and Teenage Pregnancy among Students In Kiarie Antony Kimemia Secondary Schools in Imenti North Sub-County, Meru County, Kenya International Journal Of Scientific Research and Management, Volume:4, Number: 09, pp:4586-4606. Doi: 10.18535/ijserm/v4i9.18
30. Ceylan, F., Ergün, A. ve Sezer, A., (2013). Bankada Çalışan Gebelere Yönelik Planlanan Eğitim Programının Gebelerin Davranışlarına Etkisi, 16. Ulusal Halk Sağlığı Kongresi, Erişim linki: <http://www.uhsk.org/ocs/index.php/uhsk16/uhsk16/paper/view/1325> (Erişim tarihi: 19.07.2017).
31. Larsson, M., (2009). A Descriptive Study of The Use of The Internet by Women Seeking Pregnancy-Related Information, Midwifery, Volume:25, Number:1,pp:14-20. Doi: <https://doi.org/10.1016/j.midw.2007.01.010>
32. Arıkan, Y. ve Benker, T., (2011). Internet and Social Media Impacts on Turkish Health Care Professionals Reaching Health and Drug Side Effect Related Information. Erişim linki: http://www.boehringer-heim.com.tr/content/dam/internet/opu/tr_TR/documents/pdf. Erişim Tarihi 17.07.2017.
33. İnternet Ölçümleme Araştırması, IpsosKMG ve Gemius SA, Aralık 2012.